

זוהר הקדוש עם פירושו מתוק מדבש על הפרשה

לוח עמוד היומי בזה"ק לפרשת ויצא

פרשת נח - לך לך		
מטות מדבש	וילנא	יום
קעט	עד ע"ב, עה ע"א	ראשון
קפו	עה ע"ב	שני
קצב	עו ע"א וע"ב	שלישי
קצט	עו ע"ב, עז ע"א	רביעי
רד	עז ע"ב	חמישי
רה	עז ע"ב	שישי
ריב	עח ע"א	שבת

פרשת תולדות תשפ"א | עלון מס' 108 | י"ל בעזהש"ת ע"י מרכז "מתוק מדבש" ת.ד. 5315 ירושלים

צורת אברהם נשארה ביצחק להראות לו חיבה יתירה

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אמר רבי יוסי, מאי שנא דעד הכא לא פתיב בן אברהם והשתא אמר, אלא אף על גב דכתיב ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, השתא דמית אברהם דיוקניה הוה ביה, ואשתאר ביה ביצחק, דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר דא אברהם ודאי, והוה סהיד ואמר אברהם הוליד את יצחק.

רבי יצחק קם ליליא חד (דף קלה ע"ב) למלעי באורייתא, ורבי יהודה קם בקסרוי בההיא שעתא, אמר רבי יהודה, איקום ואיזיל לגבי רבי יצחק, ואלעי באורייתא ונתחבר פחדא, אזל עמיה חזקיה פריה דהוה רביא, פד קריב אפכא שמע ליה לרבי יצחק דהוה אמר, ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, וישב יצחק עם פאר לחי ראי, האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה, מאי שנא דקדשא בריך הוא אצטריך לברכא ליה ליצחק,

מתוק מדבש

צורת אברהם נשארה ביצחק להראות לו חיבה יתירה

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אמר רבי יוסי מקשה מאי שנא דעד הכא לא פתיב בן אברהם והשתא אמר מהו השינוי שעד עתה לא כתוב ביצחק הלשון בן אברהם ועתה אחר שנפטר אברהם אמר הכתוב בן אברהם, ואמר אלא אף על גב דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהי"ם את יצחק בנו ר"ל אעפ"י שהיה לי להקשות נמי מפסוק זה למה הזכיר מלת בנו אחר פטירת האב, מכל מקום איני מקשה אלא מדכתיב בן אברהם שהוא יותר מיותר שהם ב' מלות יתירות, ומתרץ השתא דמית אברהם עתה שמת אברהם הוה אמינא שנשתנתה צורתו של יצחק כי כבר אין חשש של ליצני הדור, עכ"ו דיוקניה הוה ביה ואשתאר ביה ביצחק צורתו של אברהם נשארה ביצחק להראות לו חיבה יתירה דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר דא אברהם ודאי עד שכל מי שראה את יצחק אמר שהוא אברהם ודאי, והוה סהיד ואמר והעיד ואמר אברהם הוליד את יצחק.

רבי יצחק קם ליליא חד (דף קלה ע"ב) למלעי באורייתא ר' יצחק קם לילה אחד לעסוק בתורה, ורבי יהודה קם בקסרוי בההיא שעתא ובאותה שעה קם גם ר' יהודה בהיכלו לעסוק בתורה (נלשון ערנ נקרא היכל קסר), אמר רבי יהודה איקום ואיזיל לגבי רבי יצחק אמר רבי יהודה אקום ואלך אל ר' יצחק, ואלעי באורייתא ונתחבר פחדא ואעסוק עמו בתורה ונתחבר יחד, אזל עמיה חזקיה פריה דהוה רביא הלך עמו חזקיה בנו שהיה עדיין ילד, פד קריב אפכא כשנתקרב אל הדלת, שמע ליה לרבי יצחק דהוה אמר שמע מאחורי הדלת את ר' יצחק שהקשה על הפסוק ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, וישב יצחק עם פאר לחי ראי הנה ג' חלוקות יש בפסוק זה שלכאורה אין להם קשר זה עם זה, לכן מקשה האי קרא לאו רישיה סיפיה פסוק זה אין ראשו כסופו, ולא סיפיה רישיה ולא סופו כראשו, והקשה עוד מאי שנא דקדשא בריך הוא אצטריך לברכא ליה ליצחק מה טעם שהקב"ה היה צריך לברך את יצחק, אלא ודאי

בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא בְּרַכִּיהּ, מַאי טַעְמָא, מְשׁוּם דְּלֹא יִתְבָּרַךְ עֲשׂוּ, וְעַל דָּא סְלִיקוּ אִינוּן בְּרַכְּאן לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוּקְמוּהּ, וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בָּאָר לְחַי רְאִי, מַאי לְחַי רְאִי, אֲלֵא דְאַתְחַבְּר בָּהּ בְּשִׁכְנִיתָא, בִּירָא דְמַלְאָךְ קַיִמָּא אַתְחַזִּי עֲלָה פְּתַרְגוּמוֹ, וּבְגִין כְּףּ בְּרַכִּיהּ.

הצדיקים בתפלתם מוסיפים כח למעלה להמשיך השפעות לכל הנצרך

וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, וְחָתֵר חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵּי מְזֵלָא עַל בְּנִין, דְּהָא בְּהָהוּא אֲתֵר תְּלִיין בְּנִין, דְּכְתִיב (ש"א א י) וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְהו"ה, וּכְדִין וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהו"ה, אֵל תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ, אֲלֵא וַיַּחֲתֵר לוֹ, חֲתִירָה חָתֵר לִיָּה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקַבִּיל לִיָּה, וּכְדִין וַתֵּהֵר רַבְּקָה אֲשָׁתוֹ.

תָּא חֲזִי עֲשְׂרִין שְׁנִין אֲשָׁתֵּהי יִצְחָק עִם אֲתֵתִיהּ וְלֹא אוֹלִידַת, עַד דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָאן קַמֵּיהּ צְלוֹתֵהוּן עַל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְרַבֵּי וַיְתוּסַף רְבוּת קַדְשָׁא, לְכָל מַאן (דף קלו ע"ב) דְּאַצְטְרִיךְ בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא.

מתוק מדבש

בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא בְּרַכִּיהּ לְפִי שְׁלֵא בְּרַכּוּ אַבְרָהָם אֲבִיו, הָרִי שֵׁשׁ קֶשֶׁר בֵּין רֵאשׁ הַפְּסוּק לְאַמְצַעִיתוֹ, כִּי לְפִי שְׁמַת אַבְרָהָם וְלֹא בֶרֶךְ אֶת יִצְחָק לְכֹן בֵּא הַקַּב"ה וּבְרַכּוּ, וְקִשָּׁה מַאי טַעְמָא לְמַה לֹּא בֶרֶךְ אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק, וּמִתְרַן מְשׁוּם דְּלֹא יִתְבָּרַךְ עֲשׂוּ כַּדִּי שְׁלֵא יִתְבָּרַךְ עֲשׂוּ, כִּי אִין כַּח בְּאֲדָם לְבֶרֶךְ בְּאוּפֵן שְׁתַּחֲוּל הַבְּרַכָּה רַק עַל אַחַד מִזְרַעוֹ שֶׁל הַמִּתְבָּרֵךְ וְלֹא עַל הַשְּׁנִי, וְעַל דָּא סְלִיק (ס"ג רמ"ק) אִינוּן בְּרַכְּאן לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוּקְמוּהּ וְעַל כֵּן הַעֲלָה וּמִסֵּר אַבְרָהָם אֶת הַבְּרִכּוֹת לְהַקַּב"ה שֶׁהוּא יִבְרַךְ אֶת יִצְחָק, כִּי הוּא יוֹדֵעַ לְבֶרֶךְ שְׁתַּחֲוּל הַבְּרַכָּה רַק עַל חֶלֶק יַעֲקֹב שֶׁבִּיצְחָק וְלֹא יִתְבָּרֵךְ עֲשׂוּ וְכַבֵּר פִּירְשׁוּ חֲז"ל כֵּן, וּמִש"כ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בָּאָר לְחַי רְאִי וְשׁוֹאֵל מַאי לְחַי רְאִי לְמַה נִּקְרְאת הַבָּאָר לְחַי רְאִי, וּמִתְרַן אֲלֵא דְאַתְחַבְּר בָּהּ בְּשִׁכְנִיתָא אֲלֵא שְׁלִפִי שִׁיִּצְחָק נִתְחַבֵּר בְּשִׁכְנֵיהּ שְׁשֵׁרְתָהּ עַל אוֹתָהּ הַבָּאָר לְכֹן הִיָּה רְאוּי לְבְרַכָּה וּבְרַכּוּ הַקַּב"ה, וּמִפְרֵשׁ כִּי מִלוֹת בָּאָר לְחַי רְאִי פִּירוּשׁם בִּירָא דְמַלְאָךְ קַיִמָּא אַתְחַזִּי עֲלָה פְּתַרְגוּמוֹ בָּאָר שְׁמֵלֶךְ הַבְּרִית שֶׁהוּא הַשְּׁכִינָה נִרְאָתָה עֲלֵיהּ, וְכִיּוֹן שְׁנַגְלָתָה שֵׁם הַשְּׁכִינָה פַּעַם אַחַת לְכֹן קִבַּע לוֹ יִצְחָק אוֹתוֹ מְקוֹם הַתְּבוּדָה בּוֹ וְלִהְיֵת חֶבְרֵי שֵׁם עִם הַשְּׁכִינָה, וּבְגִין כְּףּ בְּרַכִּיהּ וּבִשְׁבִיל זֶה בְּרַכּוּ הַקַּב"ה, הָרִי שֵׁשׁ קֶשֶׁר לְגִי חֲלוּקֵי הַפְּסוּק. (דף קלה ע"א-ע"ב, וּבְכִיאוּרֵינוּ כַּרְךְ ג ע"ב קמ"ד-קמ"ה)

תָּא חֲזִי עֲשְׂרִין שְׁנִין אֲשָׁתֵּהי יִצְחָק עִם אֲתֵתִיהּ וְלֹא אוֹלִידַת עַד דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ בֵּא וְרֵאָה עֲשָׂרִים שָׁנָה נִשְׁתַּהֵּה יִצְחָק עִם אֲשָׁתוֹ וְלֹא הוֹלִידָה עַד שֶׁתִּפְלַל עֲלֵיהּ, וְאִזּוֹ וַתֵּהֵר רַבְּקָה אֲשָׁתוֹ, בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא לְפִי שֶׁהַקַּב"ה מִתְּאוּהָ וְרוּצָה בְּתַפְלַתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָאן קַמֵּיהּ צְלוֹתֵהוּן עַל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ בְּשַׁעֲתָא שֶׁהֵם מְבַקְשִׁים לְפָנָיו בְּתַפְלַתָם עַל מַה שֶׁהֵם צְרִיכִים, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְרַבֵּי וַיְתוּסַף רְבוּת קַדְשָׁא לְכָל מַאן (דף קלו ע"ב) דְּאַצְטְרִיךְ הַטַּעַם הוּא כַּדִּי שִׁיתְרַבֵּה וַיְתוּסַף שְׁפַע עֲלִיוֹן הַנִּקְרָא שְׁמֵן מִשְׁחַת קוֹדֵשׁ לְכָל מִי שְׁצִירָךְ, בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא ע"י תַּפְלַתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, כִּי בְּתַפְלַתָם הֵם מוֹסִיפִים כַּח לְמַעְלָה וְעִי"ז נִשְׁפַּע שְׁפַע רַב לְכָל מִי שְׁצִירָךְ.

(דף קלו ע"א-ע"ב, וּבְכִיאוּרֵינוּ כַּרְךְ ג ע"ב קנ"ה)

הַצְּדִיקִים בְּתַפְלַתָם מוֹסִיפִים כַּח לְמַעְלָה לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַעוֹת לְכָל הַנִּצְרָךְ וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, וְחָתֵר חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵּי מְזֵלָא עַל בְּנִין, דְּהָא בְּהָהוּא אֲתֵר תְּלִיין בְּנִין, דְּכְתִיב (ש"א א י) וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְהו"ה, וּכְדִין וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהו"ה, אֵל תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ, אֲלֵא וַיַּחֲתֵר לוֹ, חֲתִירָה חָתֵר לִיָּה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקַבִּיל לִיָּה, וּכְדִין וַתֵּהֵר רַבְּקָה אֲשָׁתוֹ. תָּא חֲזִי עֲשְׂרִין שְׁנִין אֲשָׁתֵּהי יִצְחָק עִם אֲתֵתִיהּ וְלֹא אוֹלִידַת, עַד דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָאן קַמֵּיהּ צְלוֹתֵהוּן עַל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְרַבֵּי וַיְתוּסַף רְבוּת קַדְשָׁא, לְכָל מַאן (דף קלו ע"ב) דְּאַצְטְרִיךְ בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא.

הצדיקים בתפלתם מוסיפים כח

למעלה להמשיך השפעות לכל הנצרך וַיַּעֲתֵר יִצְחָק פִּירוּשׁ דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ שֶׁתִּפְלַל תַּפְלַתוֹ, וְכִזּוֹה וְחָתֵר חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵּי מְזֵלָא עַל

כל ההתחמויות שעשה יעקב עם עשו היו כדי להכניע את הס"מ

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב הָוּה יָדַע דְּעֵשָׂו הָוּה לִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּהוּא חוּיָא עֲקִימָא, וְעַל דָּא בְּכָל עוֹבְדוּי אֲתַמְשִׁיף עֲלֵיהּ פְּחוּיָא עֲקִימָא אַחְרָא (דף קלח ע"ב) בְּחֻכְמָתָא בְּעֲקִימוּ וְהָכִי אַצְטְרִיף, וְאַתְיִיא דָּא, פִּי הָא דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְכָתִיב (בראשית א כא) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִים הַגְּדוֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, וְאֵת כָּל נַפְשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֶׁת, אֲלֵיִן שְׂאָר דְרַגְיָן דְּבִינְיָהּ, וְדָאִי אֲתַעְבִּיד יַעֲקֹב חַפְּיִם לְקַבְּלֵיהּ דְּהוּא חוּיָא אַחְרָא וְהָכִי אַצְטְרִיף.

החינוך של אברהם הועיל לעשו שלא יצא לתרבות רעה בחייו

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, סְטְרָא דְאַבְרָהָם גְּרָמִים לֹוֹן לְאַתְגַּדְּלָא, וְזִכּוֹתֵיהּ סִייע לֹוֹן, הוּא הָוּה מְחַנֵּף לֹוֹן בְּמַצּוֹת, דְּכָתִיב (בראשית יח יט) פִּי יִדְעָתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו וְגו', לְאַסְגָּאָה יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגו', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד וְחַד אֲתַפְרֹשׁ לְאַרְחִיָּה (דף קלט ע"א) דָּא לְסְטְרָא דְמַהִימְנוּתָא, וְדָא לְסְטְרָא דְעַבּוּדָה זְרָה, וְכֵן הָוּה בְּמַעוּי דְרַבְּקָה,

מתוק מדבש

דְּהוּא חוּיָא אַחְרָא וְהָכִי אַצְטְרִיף וְדָאִי יַעֲקֹב נַעֲשָׂה חַכְמָא לְלַכְתָּא בַּעֲרַמָּה כְּנַגְדַּהּ הַנְּחַשׁ הַאֲחֵר דְקָלִיפָה שְׁהוּא הַס"מ וְכַךְ הִיָּה צְרִיךְ לַהֲיוֹת.

(דף קלח ע"א-ע"ב, ובביאורינו כרך ג עמ' קס-קסא)

כל ההתחמויות שעשה יעקב עם עשו היו כדי להכניע את הס"מ

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב הָוּה יָדַע דְּעֵשָׂו הָוּה לִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּהוּא חוּיָא עֲקִימָא בַּא וְרָאָה יַעֲקֹב הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁעֵשׂו רָאוּי לֹוּ לְהַתְדַּבֵּק בְּנַחֲשׁ הַעֲקוּם שְׁהוּא הַס"מ כִּי שֵׁם שׁוֹרְשׁוֹ, וְעַל דָּא בְּכָל עוֹבְדוּי אֲתַמְשִׁיף עֲלֵיהּ פְּחוּיָא עֲקִימָא אַחְרָא וְעַל כֵּן בְּכָל מַעֲשָׂיו הַשְׁתַּדַּל לְהַתְחַכֵּם כְּנַגְדוֹ וְנַהֲגַ עִמּוֹ כְּנַחֲשׁ עֲקוּם אַחַר מַצַּד הַקְּדוּשָׁה (דף קלח ע"ב) בְּחֻכְמָתָא בְּעֲקִימוּ, וְהָכִי אַצְטְרִיף וְהַלֵּךְ עִמּוֹ בְּהַתְחַכְמוֹת וּבַעֲקִימוֹת כְּדִי לְהַדִּיחוֹ מִנַּחֲלַת ה' וְכַךְ הִיָּה צְרִיךְ לַהֲיוֹת, ר"ל לְפִי שְׂרָאָה יַעֲקֹב מַעֲשָׂיו הַרְעִים שֶׁל עֵשׂו, וְיֹדֵעַ שְׂאֵם יִשְׂאָר בְּקְדוּשָׁה יִפְגּוּם בְּעוֹנוֹתָיו בְּסַפִּירוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, לְכֵן דַּחַּה אֹתוֹ לְמַטָּה בְּהַקְּלִיפוֹת כְּדִי שְׂלֵא יִגִּיעוּ פְּגַמֵּי בְּקְדוּשָׁה אֲלֵא בְּשֵׁרוֹ שְׁהוּא הַס"מ, וְאַתְיִיא דָּא פִּי הָא דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדַבַּר זֶה דוֹמֵה לְמָה שְׂאֵמַר ר"ש עַל מָאִי דְכָתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִים הַגְּדוֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וְעֵשָׂו שְׁנַדְמִים לְתַנִּינִים גְּדוֹלִים, וְר"ל עֵשׂו נִקְרָא תַנִּין לְפִי שְׁהִיָּה מִנַּחֲשׁ הַקְּדַמוֹנִי, וְיַעֲקֹב נִקְרָא ג"כ תַנִּין שְׁהוּא סוּד הַתְּפַאֲרַת דְקְדוּשָׁה, וְהַתַּנִּין דְקְדוּשָׁה עוֹמֵד נִגְדַּהּ הַס"מ לְבַטֵּל כַּחוֹ שְׂלֵא יְהִיָּה לוֹ אַחִיזָה בְּמַלְכוּתָא קְדִישָׁא, וְבַא ר"ש לְהוֹדִיעַ שְׂכַבֵּר קְדָם זַכְרָם וּמְאֹרְעוּתֵיהֶם בִּידְעָהּ הַעֲלִינָהּ בְּשַׁעַת הַבְּרִיאָה, וְאֵת כָּל נַפְשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֶׁת פִּירוּשׁ אֲלֵיִן שְׂאָר דְרַגְיָן דְּבִינְיָהּ אֲלוֹהִים שְׂאֵר מַדְרַגּוֹת שְׁבִין הַקְּדוּשָׁה וְהַסְטְרָא אַחְרָא, וְהֵם הַמְּלָאכִים וְהַהִיכְלוֹת שְׁבִין הַמְּלָכוֹת דְקְדוּשָׁה לְבִין הַקְּלִיפוֹת, וְדָאִי אֲתַעְבִּיד יַעֲקֹב חַפְּיִם לְקַבְּלֵיהּ

החינוך של אברהם הועיל לעשו שלא יצא לתרבות רעה בחייו

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים מַה בַּא הַפְּסוּק לְהוֹרוֹת לְנוּ בּוּזָה, וְאֵמַר כִּי סְטְרָא דְאַבְרָהָם גְּרָמִים לֹוֹן לְאַתְגַּדְּלָא צַד הַחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם הַנִּקְרָא גְּדוֹל גְּרָם לְהַם לְהַתְגַּדֵּל, וְזִכּוֹתֵיהּ סִייע לֹוֹן וְזִכּוֹתוֹ הִיָּתָה מְסִיעַת אֹתָם, וְעוֹד כִּי הוּא הָוּה מְחַנֵּף לֹוֹן בְּמַצּוֹת, דְּכָתִיב פִּי יִדְעָתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו וְגו' מֵלַת אֵת בַּא לְאַסְגָּאָה יַעֲקֹב וְעֵשָׂו לְרַבּוֹת אֵת יַעֲקֹב וְעֵשׂו שְׁחִינֵךְ אֹתָם לְמַצּוֹת, אִמְנָם עֵשׂו לֹא קָבַל כְּלוֹם מֵאַבְרָהָם כִּי בְּעוֹדוֹ בְּבֶטֶן אִמּוֹ פְּנָה לְצַד הַרְעָה, וְרַק הוֹעִיל הַחִינוּךְ שְׁבַחִייו שֶׁל אַבְרָהָם לֹא יִצֵּא לְתַרְבוֹת רַעָה, וְז"ש וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגו', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד וְחַד אֲתַפְרֹשׁ לְאַרְחִיָּה בְּעוֹד שְׁהִיָּו בְּבֶטֶן אִמָּם כְּבַר כָּל אַחַד הִיָּה נִבְדַּל לְדַרְכוֹ, אֵךְ שֵׁם לֹא הִיָּה נִיכַר הַדְּבַר כָּל כַּךְ עַד אֲשֶׁר גִּדְּלוּ הַנְּעָרִים, וְזוֹ נִיכַר הַדְּבַר וַיְהִי עֵשׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד, וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֱהָלִים, פִּי עֵשׂו פְּנָה לְצַד הַרְעָה וְיַעֲקֹב לְצַד הַטּוֹב, (דף קלט ע"א) דָּא לְסְטְרָא דְמַהִימְנוּתָא יַעֲקֹב לְצַד הַאֲמוּנָה וְהַקְּדוּשָׁה, וְדָא לְסְטְרָא דְעַבּוּדָה זְרָה

דְתַמְנָן כָּל חַד אָזִיל לְסִטְרִיהּ, דְּכַד אִיהִי אֲשַׁתְּדַלַת בְּעוֹבְדֵין דְּכַשְׁרָן, אוּ עֲבַרְת סְמִיךְ לְאַתְר טַב לְמַעְבַּד פְּקוּדֵי דְאוּרִייתָא, הָוֵה יַעֲקֹב חֲדֵי וְדַחִיק לְנַפְקָא, וְכַד הָוֵה אֲזִילָא סְמִיךְ לְאַתְר עֲבוּדָה זְרָה, הָהוּא רְשַׁע בְּטַש לְנַפְקָא וְאוּקְמוּהּ, וּבְגִין כֶּף פַּד אַתְבְּרִיאוּ וְנַפְקוּ לְעֵלְמָא, כָּל חַד אַתְפְּרֵשׁ וְאָזִיל וְאַתְמַשֵּׁף בְּדוּכְתִיָּה דְאַתְחַזִּי לִיהּ, וְעַל דָּא וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגו'.

רשב"י להחברייא: חייבים אתם מלקות שהאמנתם לדברי עשו

(ס"א, תא חזי זמנא חדא הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייא, עאל קמיה רבי אלעזר בריה, אמרו ליה לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו, איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי ויעקבני זה פעמים, אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות, דהאמנתון לפתגמי דעשו, ושקריתון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסהיד עליה ויעקב איש תם.

מתוק מדבש

רשב"י להחברייא: חייבים אתם מלקות שהאמנתם לדברי עשו

תא חזי בא וראה זמנא חדא הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייא פעם אחת ישב ר"ש ושאר החברים, עאל קמיה רבי אלעזר בריה ונכנס לפניו ר' אלעזר בנו, אמרו ליה החברים לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו דבר גדול יש לנו לשאול ממך בענין יעקב עם עשו, איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה איך לא רצה יעקב לתת לעשו נזיד עדשים עד שמכר לו את בכורתו, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי ויעקבני זה פעמים ועוד שאמר עשו ליצחק אביו שיעקב רימה אותו ב' פעמים, ואיך אפשר שיעקב שהיה איש אמת ירמה את עשו, אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות אמר להם ר"ש בשעה זו חייבים אתם לקבל מלקות, דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקריתון לפתגמי דיעקב שהאמנתם לדברי עשו שאמר ויעקבני זה פעמים, ושקריתם לדברי יעקב, דהא קרא אסהיד עליה ויעקב איש תם שהרי הפסוק מעיד עליו שהיה איש תם שאינו חריף לרמות. (דף קלט ע"א, ובביאורינו כרך ג עמ' קסה-קסד)

ועשו לצד העבודה זרה והסטרא אחרא, וכן הנה במעווי דרבקה וכן היו במעיה של רבקה, דתמן כל חד אזיל לסיטריה שבעודם שם כבר כל אחד הלך לצד שלו, דכד איהי אשתדלת בעובדין דכשרן שכאשר היא השתדלה ועסקה במעשים טובים, או עברת סמיה לאתר טב למעבד פקודי דאורייתא או שעברה סמוך למקום טוב לעשות מצות התורה, הוה יעקב חדי ודחיק לנפקא היה יעקב שמח ודחק עצמו לצאת, וכד הוות אזלא סמיה לאתר עבודה זרה הוה רשע בטש לנפקא ואוקמוה וכאשר הלכה סמוך למקום ע"ז אותו הרשע עשו התרוצץ לצאת כמו שביארוהו, ובגין כף פד אתבריא ונפקו לעלמא לכן כשנבראו ונולדו ויצאו לעולם, (ג' ספ"ט דו', ובגין דא פד נפקו לעלמא ואתבריו ונשיל זה כשילא לעולם ונמגלו), כל חד אתפרש ואזיל ואתמשף בדוכתיה דאתחזי ליה כל אחד נפרד והלך ונמשך למקומו הראוי לו, ועל דא ועל זה נאמר ויגדלו הנערים ויהי עשו פ' שהיה כבר איש יודע ציד וגו' פ' שנתגדלו כפי שהיו מוטבעים בעודם בבטן אמם כדמפרש ואזיל.

(דף קלח ע"ב-קלט ע"א, ובביאורינו כרך ג עמ' קסג-קסד)

הזהר הקדוש" ע"פ "מתוק מדבש" הפירוש הנפלא שהתקבל בכל תפוצות ישראל

פורמט בים
"ובלכתך בדרך"
מהדורת ר' יוסף
צבי בערגער
[cm 16.5/11.5]

פורמט רגיל [cm 24/17]

פורמט בינוני - מהדורת ר' הערשל וועבער
[cm 17/12]

